

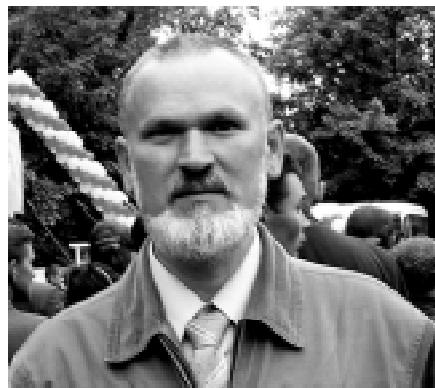
ПУЛТАРУЛЛИСЕНЧЕН ПЁРИ

Вайл аслай категориллө вёрентекен, тәпчевчө, тавра пәлүсө — Ерагин Евгений Евстаевич. Калайкас шкулёнчие вёренекен аласен юратнай учитеңесенчен шери. Вайл хәватлә, ёчен, пурнаңа, таван халәхә, қыр-шыва юратакан ыны.

Евгений Евстафьевич Калайкасси шкулёнчие 26 үзүл ёдьет. Таван чөлхепе литература тата таван ен күлтүри уроккесене ирттерет. Шкул аласем унайн уроккесе юратсаң құралғас. Учителъ вёсени таван чөлхене, таван халәхә, таван ене сума сума, хисеплеме вёренет. Чаваш пулништән мән пәчәкрем мәнаңтама хәйхаттарать.

Вайл Калайкасси шкулёнчи музея уысакан. Килсе куракансене валли тәләнмелли нумай кунта.

Шкулта ёспене чух Евгений Евстафьевич көнекесем тә ысыра кәларма пултарать. Үн пәррәмәт көнеки 1992 үзүлтә тухнә. Вайл Муркап районынчи күлтүрәпа истори ынччен пулна. Халә вара үзүр 10 көнеке пичетлесе кәларма пултарна. Аңаңа та չав көнекесенчен ну-



Хамәр хүшәри ынсане асәрхаса пәйхәр-ха. Тен, пирён умра мәнле те пуллин пултаруллә, паллә ын пур? Ҫук пулсан, сире вёрентү ёсне чәннипе юратакан пирён тәрәхри ын ынччен каласа парас тетән.

майәнне эшир алла та тытса курман. Тен, ытес вәхәтра Ерагин Евгений Евстахьевич хәйен ёсесемпә пире паллан-

тар? Тен, көнекесен презентацинен тәвә?

Евгений Евстахьевич ынччен ытти учительсем мәнлөрөш шутланыне тә пәлес теремәр. Мана хәйен шуҳәнне Надежда Максимовна каласа пачә:

— Евгений Евстахьевич күлтүра ёсне параппай тесе шутлатәп. Вайл халәхә йәлийәркисе шурыйнат. Ҫавна шанса тәрать. Кәмәллә, сәпайлә ын, пәр ачана та хальччен күрентермен, мәшәрәпе тә — Галина Федоровна туслә шурыйнат.

Пәррехинче вайл чаваш чөлхепе литература учительсене Пўлер, Сәвар хүлине үзүл ҫүреве илсе кайна. Ҫав ҫүрев шитә киләштәп. Темре каяс кәмәл та пур. Көсекен каласан, Евгений Евстахьевич сәпайлә ын, унна ёслеме шитә кәмәллә. Шкул ачисем тә, учительсем тә չапла кәмәллә, ырә, шүтлеме юратакан, маттур, ёчен ын пулниш мәнаңланаң. Юратнай учителе тата ытәнүсем сунасә.

**Люба ВИШНЕВА, 10 класс,
Калайкасси шкулә**

ТАТЬЯНА ЕРШОВА: ЧИ ЛАЙАХХИНЕ — АЧАСЕНЕ

— Мәнле шутлатәр, паянхи ялти шкул мәнлөрөх пулмалла? Ачасен мәнле пәлү пүхмалла?

— Вәхәтпа тан утас тесен кашни вёренекенән потенциалне үсса пама пур услови тесе туса памалла. Ачан кәмәл мәнле — չавәнша айланмалла, е мән унайн лайәххарах шулаты — չавәнша, е мәнне вёренес килет — չавәнша. Ҫапла май тәрләрән факультативсем, кружоксем, секцисем туса параң. Ачасене мәнле пәлү кирлә-ха? Вәсен, предметсөн пәлништәр пүшне, пурнаңри кирек мәнле лару тәруран та тухма пәлмәлле. Ачасене

шкулта илие пәлүсөне пурнаңра үсә курма вёрентмелле. Пәтәмлөгүсем тума хәйхните шитә хаклай шахалай. Вәсен хутшынма, тәллевсем лартсан пурнаңлама, ёмәтленме, ынайәллә пулма пәлмәлле.

— Шкулта мән ҹителәксер?

— Факультативсеме кружоксем шитә сахал.

— Вёрентекен тавра қурәм мәнле пулмалла?

— Пәр мультифильми гөрөй «Я и шлотник, и маляр, и на мышней охотник...» тесе калать. Енчен тә аласем коммуникативлә шулччар тесен, ширен тә չавән пек пулмалла. Әнәсәлә — ширәптен тә ынайәш таңса тәмалла. Пәтәмлесте каласан, педагог — ёмәр вёренекен, вайл яланах пәлү пүхать, չөннине әсса хываты. Әна пәтәмпех интереслә, унайн пәтәмпех астиве пәхас килет.

— Эсир паянхи вёренекен сене мәнле хаклатәр?

— Шел пуллин тә, нумай ача шитә пассивлә. Манаң вәсепе пурнаңца кәсәклантарас килет. Вәсене тәллевсем лартса пурнаңлама хәйхатарас килет. Паянхи ачасен тәп масси тәллевсөр шурыйнат.

— Пирён вёрентү системинче мәнле актуаллә проблемасене чи малган татса памалла?

— Вёрентүре сапәрләхра та пәтәмпех вёрентекенрен

килет. Енчен тә патшалых вёрентекене көмәләттерет пулсан, չак вёрентекен пыхаңсан та мәнаңлә, ирәклә шутланан, тивәчлә ачасене вёрентсе кәләраймә. Чухән вёрентекен ынайәлә ын пулма вёрентеймә.

— Чи «класслә класс амаш» пулма мәнле пулмалла?

— Әна ачасенчен ыйтмала.

— Хәвән чи паллә ытәнү шутне мән көртөр? Мән ынччен шелләтәр?

— Ман ытәнүсем — ман ачасем. Эпә вәсемпән, вәсемпіе չавәннатап тата «вайл манайчи, чи» тесе калама пултаратап.

— «Эпә» тенә ынлава пәрек сәмәхна үсса пама пултараттар-и?

— Пурнаңца չавәннакан ын.

— Эсир юлашы җайхатра мәнле көнекесем вулан?

— «Витамины для ума», «Самый богатый человек в Вавилоне», «Бедный папа, богатый папа», «Законы победителей».

— Хәвәрта мән киләштәр? Эсир хәвәртан ыйтаттар-и?

— Ун ширки калама ыявәр.



Эпә ынсане тиркеместәп. Вәсем мәнле, չапла ыыштапнатап. Ҳамран вара ыйтма юратмас тәни тәрәспөх тә шуль.

— Ӯннә мән каçарман шулттәр? Мәншән?

— Каçарас мар тесен күрәнмелле. Эпә күрәнмestәп. Ҳутшынма пәлмен ынсане ысывхана та ямас тәп. Күрәнни айван яшала.

— Сире паянхи тата иртә вәхәтре политиксемпә паллә ынсанем чөмпие /дух/ ысывх?

— Пәлмestәп. Мана аталаңу չулепе չуллә шайсане ытти ынсане ысывхана та ямас тәп. Паллах, вәсен ытти ынсане путарса мала тухмалла мар.

